

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Зорница Димова Стоянова, Професионално направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Аграрен и екологичен мениджмънт), Университет за национално и световно стопанство

Кандидат: гл. ас. д-р Елена Йорданова Шопова – единствен кандидат

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.8 Икономика

Научна специалност: Икономика и управление (Аграрна икономика)

Висше училище: Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов

Факултет: Производствен и търговски бизнес при СА „Д. А. Ценов“

Катедра: Аграрна икономика

Обява: Държавен вестник, бр. 92/03.11.2023

Основание за написване на становище – Заповед № 1189 от 15 декември 2023 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ и Решение на факултетен съвет Производствен и търговски бизнес при СА „Д. А. Ценов“, Протокол № 4 / 13.12.2023

1. Персонална характеристика на кандидата

Гл. ас. д-р Елена Йорданова завършва средно образование през 1991 г. в СОУ „Алеко Константинов“ – Свищов. През 1996 г. завършва ОКС „магистър“ по българска филология във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – Велико Търново. 1997 година придобива свидетелство за специализация и правоспособност на специалист с висше образование по специалност „Методика на литературното обучение“ във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – Велико Търново, а през 2002 г. придобива свидетелство за професионално - квалификационна степен в Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“, Департамент за повишаване на квалификацията на учителите – Варна, придобивайки пета професионално - квалификационна степен. През периода 1998 -2001 г. д-р Йорданова се обучава в специалността „Финансов мениджмънт“ в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов и придобива ОКС „магистър“. Елена Йорданова получава образователната и научна степен доктор по Социално управление през 2014 година на базата на защитен дисертационен труд на тема: „Управление чрез етично – ценностен подход в организацията (на примера на управлението на общинската администрация в България)“ (Диплома № 2014001 от 13.01.2014).

Д-р Йорданова стартира трудовата си кариера през 1996 в СОУ "Николай Катранов", Свищов като преподавател по български език и литература. През периода 2008 - 2010 година, Елена Йорданова започва работа в СА Свищов като асистент. През 2010 година тя е назначена на длъжността старши асистент, а през 2011 година на длъжността главен асистент. Интерес представлява обществената ангажираност на кандидата. Тя е Общински съветник, мандат 2023-2027 в община Свищов, председател на Постоянна комисия по "Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество", заместник-председател на Постоянна комисия по "Нормативна уредба, граждански права, обществен ред и сигурност", катедрен Алумни координатор на катедра „Мениджмънт“ към факултет „Мениджмънт и маркетинг“ и на катедра „Аграрна икономика“ към факултет „Производствен и търговски бизнес“.

2. Обща (количествена и качествена) оценка на учебно-преподавателската работа (на база на представените документи).

За участие в конкурса кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ представя четири учебника и едно учебно пособие. Учебникът Екологична политика и социална отговорност и ръководството за семинарни занятия с аналогично заглавие са самостоятелни разработки, а учебниците Администриране в управлението и публична администрация, Управление на качеството, Управленски аспекти на организацията са в съавторство.

Учебникът Екологична политика и социална отговорност е в съответствие с учебната програма по едноименната дисциплина, преподавана в специалността Екомениджмънт. Разглеждат се теми, свързани с държавното регулиране и държавната политика за опазване на околната среда, екологичното развитие и екологичната политика и нейни ключови области, поведение в управлението и социалната отговорност и етика, фирмената политика и екологичната отговорност.

Към 20.12.2023 г. Елена Йорданова има общ трудов стаж двадесет и седем години, два месеца и четиринадесет дни. В СА Свищов кандидатът има трудов стаж петнадесет години, осем месеца и шестнадесет дни, като тя заема последователно академичните длъжности асистент, старши асистент и главен асистент. От представените служебни бележки се установява, че гл. ас. д-р Елена Йорданова, като преподавател на пълен трудов договор към СА Свищов има достатъчна учебна натовареност. Учебната аудиторна натовареност на гл. ас. д-р Йорданова през последните пет академични години, е 2700,15 часа, по години съответно: 2019/2020 учебна година - 458

академични часа; 2020/2021 г. – 591,2 часа аудиторна заетост, 2021/2022 – 561,5 часа, 2022/2023 – 566,55 часа и 2023/2024 – 522,9 аудиторни часа. Тя е водила занятия в 16 лекционни курса - 12 лекционни курса в ОКС „бакалавър“ (Аграрен мениджмънт, Аграрна екология, Селски и аграрен туризъм, Развитие на селските райони, Екологично и устойчиво развитие на агрофирмата, Аграрно предприемачество, Регламенти и стандартизация на аграрното производство, Екологично и устойчиво развитие на бизнеса, Екологичен туризъм, Въведение в агробизнеса, Стратегически решения в агробизнеса, Малък и семеен агробизнес, Управление на конфликти (катедра „Мениджмънт“); и 4 в ОКС „магистър“: Алтернативни източници на доходи в селските райони, Малък и семеен агробизнес, Развитие на селските райони, Управленско общуване и фирмено поведение. Представените справки за учебно – преподавателската дейност на кандидата по гореизброените дисциплини показва академичната ѝ компетентност по научната специалност на обявения конкурс - Икономика и управление (Аграрна икономика).

В рамките на проект „Студентски практики“ Елена Йорданова Шопова е била ангажирана в СА „Д. А. Ценов“ като академичен наставник (през 2014 г. и между 2016 г. и 2023 г.). Това представя д-р Йорданова като преподавател, който се отнася отговорно към студентите и се стреми да повиши мотивираността и удовлетвореността им в процеса на тяхното обучение.

Може да се обобщи, че гл. ас. д-р Елена Йорданова има преподавателски опит и висока степен на подготвеност за заемане на академичната длъжност „доцент“, което дават основание да се даде положителна оценка на учебно-преподавателската работа на кандидата и за нейния принос за повишаване качеството на обучение на студентите.

3. Обща (количествена и качествена) оценка на научните изследвания и изследователската дейност (на база на представените документи).

За участие в конкурса гл. ас. Йорданова представя 33 броя научни публикации, като списъкът включва:

- ❖ Монографии и обособени части от монографии – гл. ас. д-р Елена Йорданова участва в конкурса с една монография на тема Управленски аспекти в съвременното земеделие в обем от 200 страници, публикувана през 2023 г.
- ❖ Научни публикации в издания, реферирани или индексирани в световни бази данни Scopus и/или Web of Science – 1 брой на английски език, в съавторство.

- ❖ Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 5 броя, от тях две самостоятелни и 3 в съавторство. Всички студии са на български език.
- ❖ Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове: общо 21 броя, от тях 20 са самостоятелни и 1 е в съавторство.
- ❖ Учебници – 4 броя, от които 1 е самостоятелен и 3 са в съавторство.
- ❖ Учебни пособия – 1 брой, самостоятелно.

На тази база може да се направи извода, че в структурата на видовете публикации около 76 % са самостоятелни, като болшинството от тях са на български език.

От представения от кандидата списък с включените за рецензиране публикации за съответствие с минималните национални изисквания за област 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. Икономика е видно, че според Национални минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в СА Свищов за „доцент“, резултатите на кандидата гл. ас. д-р Елена Йорданова са общо 499 точки (при изискуем минимум 450 т.), от които за: Група А – 50 (50), Група Б – няма (не се изисква), Група В – 100 (100), Група Г – 264 (230), Група Д – 85 (70), Група Е – няма (не се изисква).

Кандидатът гл. ас. д-р Елена Йорданова има общ резултат, който надхвърля с около 10 % изискуемият минимум.

Група от показатели	Съдържание	Доцент	Точки гл. ас. д-р Елена Йорданова
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	230	264
Д	Сума от показателите от 11 до 13	70	85
Е	Сума от показателите от 14 до края	-	-
Общо		450	499

В тематично отношение публикациите на гл. ас. Йорданова могат да бъдат групирани в четири направления, както следва:

- ✓ **Устойчивост и развитие на агробизнеса.** В това тематично направление, д-р Йорданова проучва теми, свързани с управленските аспекти в съвременното земеделие, проблемите, тенденциите и характеристиките в развитието на агробизнеса в България. Интерес представлява изследването на кандидата за екологично-етичния компонент в управлението на аграрния отрасъл и екологично-етичната насоченост на основни стратегически документи, свързани с развитието на земеделието. В тази група публикации попадат и изследвания, посветени на земеделските стопанства, като са представени основните тенденции в развитието им и човешките ресурси като фактор за развитие на българските земеделски стопанства.
- ✓ **Аграрен мениджмънт и етика в управлението.** Гл. ас. Йорданова проучва аграрния мениджмънт в контекста на ОСП и основните управленски умения на земеделския производител. Оригинални като подход са публикациите, представящи връзките между аграрния мениджмънт и етиката в управлението. Те изясняват етичните проблеми и етичните дилеми в аграрния мениджмънт, етиката и компетентността в управлението, както и етичните управленски практики за конкурентоспособност на икономиката.
- ✓ **Социално-икономически промени и социална и екологична отговорност.** В това тематично направление гл. ас. Йорданова проучва връзките между устойчивото развитие и социалната и екологична отговорност, социалните промени и управлението. В съдържателно отношение, публикациите представят изследвания за устойчивото развитие на земеделието чрез приемане и прилагане на социална отговорност, социалните промени и необходимост от обучение на човешките ресурси в организацията, управленските аспекти на социално-икономическите промени. Интерес представляват проучванията от една страна на екологичната отговорност и устойчивото развитие и от друга страна на екологичната политика и социалната отговорност.
- ✓ **Управленско общуване и поведение в организацията.** Подобаващо място в публикациите на кандидата за доцент заемат тези посветени на управленското общуване и поведението в организацията. Те проучват рационалните интереси и функционално поведение в организацията, уменията при общуване и реализация на управленския процес, философските аспекти на управленското общуване, управленските аспекти на интересите и поведението, факторите за ефективност в управленското общуване. В това тематично направление могат да се открият и

изследвания, свързани със съвременните форми за съвместен бизнес и логистичния процес в контекста на управлението.

Гл. ас. д-р Елена Йорданова е автор на монографията „Управленски аспекти в съвременното земеделие“, която е представена като основен хабилитационен труд. Авторът поставя като теза на монографията твърдението, че ефективността на управленския процес спомага за устойчивостта и развитието на съвременното земеделие. Целта на разработката е „да се анализират възможностите да се влияе в екологично-етична насока върху поведението на човешкия фактор, което да допринесе за по-добрата реализация и екологизация на управленския процес“. За обект на изследване са определени екологично-етичните управленски аспекти, а за предмет методологичните и практико-приложни аспекти на управлението. Тя е структурирана в три основни части. В първата част са разгледани общественото и организационно развитие, направен е исторически преглед, свързан с човешкия фактор и ефективността на управленския процес, разгледани са съвременни тенденции в управлението на човешкия фактор в глобален аспект и в условията на европейска социална среда в частност. Втората част представя управленските и екологосъобразни аспекти в съвременното земеделие, като е направен преглед на екологично-етична насоченост на основни стратегически документи, свързани с развитието на земеделието. Положително могат да бъдат оценени представените виждания за управлението на агроорганизациите и екологосъобразните аспекти в управлението им. В третата част на разработката, озаглавена Модел за устойчив и екологосъобразен управленски процес в земеделските стопанства в условията на трансформираща се към устойчивост икономика са изведени водещите приоритети в ОСП и проблемите и тенденциите в развитието на земеделието в България. В нея са представени компонентите на управлението чрез екологично-етичен ценностен подход в земеделието и концепцията за изграждане на екологично-етична структура на управление в съвременното земеделие. В тази глава е апробиран иновативен устойчив модел за управление в земеделски стопанства от Великотърновски регион. На базата на теоретични и емпирични изследвания са направени значими за научната общност изводи и предложения за необходимостта от прилагане на екологично-етичен ценностен подход, изграждането на екологично-етична структура, включване на еколого-етичния компонент и др.

Може да се направи изводът, че научната продукция на Елена Йорданова може да бъде високо оценена. Направената справка разкрива, че научната продукция на д-р

Йорданова изпълнява минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност "доцент" по научна специалност „Икономика и управление (Аграрна икономика)“ в СА „Д.А.Ценов“, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СА, Свищов.

4. Характеризиране на научните приноси (новости; обогатяване на съществуващите знания; приложение на научно-практически постижения).

Основните теоретико - методологични научни резултати в научната продукция на д-р Йорданова могат да бъдат обобщени както следва:

- ✓ Доразвита и обогатена е теорията, свързана с човешкия фактор и ефективността на управленския процес, в контекста на съвременните тенденции в управлението на човешкия фактор в глобален аспект и в условията на европейската социална политика.
- ✓ Доизяснени и разширени са теоретичните възгледи за управленските и екологосъобразни аспекти в земеделието и вижданията за управлението на агроорганизациите и екологосъобразните аспекти в управлението на земеделските стопанства в частност.
- ✓ Обогатени са теоретичните основи на същността, принципите и значението на социалната и екологична отговорност. Доразвити са идеите, свързани с екологичната отговорност и разумния подход към околната среда като ключови процеси за постигане на ефективно управление и устойчиво развитие на земеделието и за социалната отговорност като етична категория.
- ✓ Разработена е методика за прилагане на еколого-етичен ценностен подход за постигане на управленска устойчивост, обособявайки в него етичен компонент в управлението на аграрния отрасъл и екологично-етичния компонент в управлението на земеделските стопанства
- ✓ Предложена е иновативна методика за изследване управленските проблеми в аграрния сектор от гледна точка на етиката и опазването на околната среда за постигане на управленска устойчивост в земеделски стопанства.

Практико – приложните приноси в научната продукция на гл. ас. д-р Елена Йорданова са както следва:

- ✓ Направени са практико-приложни предложения по отношение на водещи приоритети в ОСП и са очертани насоки, свързани с проблемите и тенденциите в развитието на земеделието в България.
- ✓ Предложен и апробиран е иновативен устойчив модел за управление в земеделски стопанства чрез осъществяване на екологосъобразен управленски процес в условията на трансформираща се към устойчивост икономика.
- ✓ Направени са значими за научната общност предложения за необходимостта от прилагане на екологично-етичен ценностен подход, изграждането на екологично-етична структура, еколого-етичен компонент и социално отговорни дейности.
- ✓ Предложени са насоки и препоръки за постигане на екологично устойчив управленският процес в селското стопанство чрез екологично-етична ориентация на мисленето и поведението в процесите на създаване на организационната стратегия и прилагането ѝ в производствените практики, навременно и подходящо подпомагане на земеделските стопани и др.
- ✓ Формулирани са препоръки, свързани с етичното и екологосъобразно отношение към проблемите в аграрния сектор от управленска гледна точка и формира оценка на управленска устойчивост в земеделски стопанства на регионално ниво.
- ✓ Направени са значими практико-приложни насоки, свързани с обученията на земеделските производители, като е анализирана степента на инвестиране в образованието на земеделските производители и работници за подобряване на ефективността на земеделските дейности и повишаване на нивото на информираност по отношение на нови тенденции, практики и инициативи за екологосъобразно поведение и опазване на околната среда.

Горепосочените приноси дават основание за заключението, че научните приноси и практико-приложните резултати доказват високата научна стойност, актуалност и значимост на научната продукция на гл. ас. д-р Елена Йорданова. Тя притежава всички необходими качества за изисканата научна длъжност и представя кандидата като утвърден учен.

5. Академична известност – цитиране на кандидата в публикации на други научни работници.

Общият брой на цитиранията е 12, като от тях:

- ✓ Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 1 брой;
- ✓ Цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране – 11 броя.

Представените от кандидата брой точки за цитируемост – 85 точки надвишават с над 21 % минималните изисквания за заемане на академичната длъжност доцент (70 точки за група от показатели Д).

Справката за цитиране на публикациите на гл. ас. Елена Йорданова в монографии и колективни томове с научно рецензиране и в нереферирани списания с научно рецензиране дава основание да се направи заключението, че научните публикации на гл. ас. д-р Йорданова са обект на интерес от страна на специалисти, работещи по темите, свързани с управленското общуване, организационната култура, етичните ценности и др.

6. Допуснати слабости, критични бележки, препоръки.

Препоръката ми към гл. ас. д-р Елена Йорданова е да продължи да развива изследователския си потенциал и да обогатява научната си продукция, като разшири публикационната си дейност и разпространява научните си достижения в утвърдени световно известни издания, индексирани в бази данни като Scopus и Web of Science на английски език.

7. Обобщена оценка.

На основание представените факти и доказателства, свързани с преподавателската, научно-изследователската и обществената работа и постигнатите резултати, предлагам на уважаемото Научно жури да гласува за заемането на академичната длъжност „Доцент“, по научна област „Социални, стопански и правни науки“, научно направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Аграрна икономика)“ в СА „Д.А.Ценов“ от гл. ас. д-р Елена Йорданова.

16.01.2024

Изготвил становище
/проф. д-р Зорни

